

INŠTITUT ZA GOZDNO IN
LESNO GOSPODARSTVO
S L O V E N I J E

S T A N A H O Č E V A R

**BOLESTI
ŠUMSKOG
DRVEĆA**

1. SVEZAK

LJUBLJANA 1967

Hodić Ivan

Šumarska škola „Josip Kozarac“

Karlovac

INSTITUT ZA GOZDNO IN
LESNO GOSPODARSTVO
S L O V E N I J E

S T A N A H O Č E V A R

**BOLESTI
ŠUMSKOG
DRVEĆA**

1. SVEZAK

LJUBLJANA 1967

U posljednjih deset godina posvećuje se velika pažnja podizanju plantaža i intenzivnih nasada s brzorastućim četinjačama i listačama. Od četinjača se za intenzivne nasade upotrebljavaju najviše slijedeće vrsti: smreka, zelena duglazija, borovac, bijeli bor i ariš. Za osnivanje plantaža od listača se u prvom redu upotrebljavaju mnogobrojni klonovi topolâ.

Osnivanjem plantaža listača i intenzivnih nasada četinjača povećala se, a još će se i više povećati, opasnost za širenje već kod nas postojećih bolesti tih brzorastućih vrsti, a isto tako će se pojaviti i proširiti i nove bolesti.

Zbog toga smo odlučili da u prvom svesku brošure »BOLESTI ŠUMSKOG DRVEĆA« prikažemo izvjestan broj najopasnijih i najraširenijih bolesti koje se javljaju u klasičnim šumama ili u intenzivnim nasadima i plantažama.

Za osnivanje intenzivnih nasada upotrebljavamo od stranih vrsti u prvom redu borovac i zelenu duglaziju. Na borovcu je u starijim sastojinama a i u novim intenzivnim nasadima te rasadnicima raširena upala kore (*Cronartium ribicola* Fischer) a koja se nalazi na spisku opasnih gljivičnih bolesti. Stoga smo tu gljivičnu bolest detaljno opisali. Isto tako i kestenov rak, *Endothia parasitica* Anders., spada u karantenske bolesti. Ta je bolest već oko 20% nasada pitomog kestena u SR Sloveniji uništila, a veoma je raširena i u susjednim republikama, u SR Hrvatskoj i u SR Bosni i Hercegovini.

Zelenu duglaziju u rasadnicima najviše oštećuje kasni zimski mraz. Radi toga smo opis tog oboljenja i štete od njega uključili u prvi svezak. Također mnogo sadimo i ariš. Raširen je u planinskim i nizinskim područjima te čini gotovo čiste ili mješovite sastojine i nasade. Isto tako ariš je primiješan drugim četinjačama (smreci, borovcu, zelenoj duglaziji) u intenzivnim nasadima. Od svih bolesti ariš je najviše ugrožen od veoma raširenog ariševog raka, kôjega uzrokuje gljiva *Trichoscyphella willkommii* Nannf. U sastojinama smreke i jele su veoma raširene parazitske gljive: *Lophodermium macrosporum* Rehm i *Cytospora pinastri* Fr. Prva uzrokuje osip iglica smreke, a druga sušenje iglica jele.

U intenzivnim nasadima bijelog bora na području Slovenskog Primorja — u Brkinima — pojavila se nova gljiva *Coleosporium senecionis* Pers., uzrokujući sušenje iglica. U Sloveniji joj je prelazna biljka — hraniteljka — Fuchsov kostričlic. Zato smo i tu novu bolest uključili u sadržaj prvog sveska navedene publikacije.

Brzorastuće listače — različite klonove topolâ — najviše ugrožava najjače raširena bolest odumiranje kore topolâ, koju uzrokuje gljiva *Dothichiza populea* Sacc. et Briard. Radi toga smo je uvrstili već u prvi svezak publikacije »BOLESTI ŠUMSKOG DRVEĆA«.

Svrha izdavanja ove knjižice o bolestima šumskog drveća jest, da ona bude priručnik šumarskom operativnom kadru (inženjerima, tehničarima i lugarskom osoblju) za brzo utvrđivanje bolesti šumskog drveća, njenih uzročnika u različitim stupnjevima razvoja, kao i mogućnost za pravovremeno suzbijanje samih bolesti. Isto tako publikacija je namijenjena studentima na šumarskim fakultetima u SFRJ.

U želji da omogućimo upotrebu publikacije šumarskim stručnjacima u našoj zemlji, to smo odlučili da je prevedemo. U vezi s tim dugujemo zahvalnost sveuč. prof. dr. ing. J. Kišpatić-u za prijevod, kao i za cjelokupni pregled djela i rječnika.

Ljubljana, februara 1967.

Autorica

PREDGOVOR PREVODIOCA

Često sam puta obilazeći teren u vezi s pojavom pojedinih bolesti šumskog drveća, osobito u intenzivnim nasadima, imao prilike čuti želju kolega šumara da bi bilo potrebno izdati jednu knjigu s opisima biologije najvažnijih bolesti kao i dobrim slikama u boji. Kao glavni razlog istaknuto je da bi takve slike u boji šumarima i ostalom stručnom osoblju znatno olakšalo prepoznavanje bolesti i, u vezi s tim, poduzimanje odgovarajućih mjera obrane. Nadalje, da bi takvo izdanje omogućilo da se i lugarsko osoblje lakše uputi u raspoznavanje glavnih bolesti šumskog drveća.

Kada sam dobio na pregled i ocjenu rukopis ove brošure na slovenskom jeziku, te istu pročitao i pregledao slike u boji, smatrao sam da je vrijedno prevesti je na hrvatsko-srpski jezik, jer ona u potpunosti odgovara naprijed navedenim željama i traženju šumarskih stručnjaka iz prakse. Zbog toga sam preveo tekst i tako će brošura izaći, osim na slovenskom, i na hrvatsko-srpskom jeziku. Slike su nepromijenjene u oba izdanja.

Autorica u svom predgovoru iznosi razloge zašto je u ovoj brošuri obradila pojedine bolesti. Većina, gotovo sve, tih bolesti raširena je i na teritoriju naše i drugih republika, pa će prema tome moći poslužiti u prijevodu i stručnjacima ostalih republika.

S obzirom na veliki interes za ovu brošuru — sudeći po broju narudžbi — odlučili smo s izdavanjem nastaviti i u drugom svesku zajedno obraditi određeni broj bolesti šumskog drveća.

U prijevodu sam se služio stručnim izrazima koje upotrebljavamo na Šumarskom fakultetu u Zagrebu. Uvjereni smo da smo i ovim izdanjem a i nastavkom takvih izdanja pomogli stručnjacima na terenu.

Zagreb, 15. II 1967.

Prof. dr. J. Kišpatić

	Strana
Predgovor	3
Predgovor prevodioca	4
Upala kore (<i>Cronartium ribicola</i> Fischer) na borovcu	5
Oštećenja od zimskog mraza na duglaziji	14
Mjehurasta rđa iglica bora (<i>Coleosporium</i> spp.)	20
Sušenje iglica jele (<i>Cytospora pinastri</i> Fries)	25
Sušenje kore topolâ (<i>Dothichiza populea</i> Saccardo et Briard)	28
Osip iglica smreke [<i>Lophodermium macrosporum</i> (Hartig) Rehm]	38
Rak kestenove kore [<i>Endothia parasitica</i> (Murrill) Anderson]	41
Rak ariša (<i>Trichoscyphella willkommii</i> Nannf.)	49
Rječnik manje poznatih izraza i riječi	54